

Vergaderjaar 1984-1985

18 695

Verbod tot vestiging en uitbreiding van varkens- en pluimveehouderijbedrijven in Nederland dan wel bepaalde delen daarvan (Interimwet beperking varkens- en pluimveehouderijen)

A

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING, ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE

I. VOORSTEL VAN WET

Artikel 1

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

Onze Minister: Onze Minister van Landbouw en Visserij;

varkenshouderijbedrijf: complex, bestaande uit een of meer gebouwen of gedeelten daarvan en de daarbij behorende landbouwgrond, uitsluitend of onder meer dienende tot de uitoefening van de varkenshouderij;

varkenshouderij: het fokken of mesten van varkens;

uitbreiden: het vergroten van de capaciteit tot het houden van varkens door aan- of verbouw, dan wel door vergroting van het aantal varkens in het bestaande bedrijf ten opzichte van het referentie-aantal;

referentieaantal: aantal varkens in het bedrijf blijkens de in 1984 op grond van artikel 24 van de Landbouwwet (Stb. 1957, 342) gehouden landbouwtekening.

2. Voor de toepassing van het bij deze wet bepaalde worden onder varkenshouderijbedrijven niet verstaan:

a. centra, als bedoeld in de Verordening kunstmatige inseminatie bij dieren 1973 (Vb. Bo. afl. 48 L 36);

b. bedrijven waar het fokken of mesten van varkens voor wetenschappelijk dan wel praktijkgericht onderzoek plaatsvindt voor zover dit geschiedt door instellingen die

resorteren onder Onze Minister of Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen.

3. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt onder uitbreiden niet verstaan het zonder aan- of verbouw aanpassen van bestaande ruimten waarin varkens worden gehouden met het oog op een efficiëntere bedrijfsvoering, mits daarbij het totale aantal van de te fokken of te mesten varkens ten hoogste met 10% wordt vergroot ten opzichte van de referentie-aantal.

Artikel 2

1. Het is gedurende een tijdvak van één jaar gerekend vanaf de dag na die waarop het onderhavige voorstel van wet bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingediend, verboden een varkenshouderijbedrijf in werking te hebben dat is gevestigd na die dag.

2. Het is tevens gedurende het in het eerste lid bedoelde tijdvak verboden in het gebied, zoals aangegeven op de bij deze wet behorende bijlage, een varkenshouderijbedrijf in werking te hebben dat is uitgebreid na de in het eerste lid bedoelde dag.

3. Na het in het eerste en tweede lid bedoelde tijdvak gelden de in die leden opgenomen verboden in door Onze Minister aangewezen gebieden. Deze gebieden kunnen voor de in het eerste en tweede lid bedoelde verbod verschillend worden vastgesteld.

4. Alvorens de in het derde lid bedoelde gebieden aan te wijzen stelt

Onze Minister het Landbouwschap in de gelegenheid hem daaromtrent van advies te dienen.

Artikel 3

1. Onze Minister kan van de in artikel 2 bedoelde verboden ontheffing verlenen voor die gevallen waarin:

a. te zijnen genoegen wordt aangetoond dat voor de vestiging of uitbreiding de vergunning als bedoeld in artikel 2 van de Hinderwet (Stb. 1981, 410), alsmede de vergunning als bedoeld in artikel 47 van de Woningwet (Stb. 1962, 287) vóór de in artikel 2, eerste lid, bedoelde dag zijn verleend en dat met de bouwwerkzaamheden ten behoeve van de vestiging of uitbreiding vóór de inwerkingtreding van dit voorstel een aanvang is gemaakt.

b. te zijnen genoegen wordt aangetoond dat de verzoeken voor de onder a bedoelde vergunningen vóór de in artikel 2, eerste lid, bedoelde dag bij het bevoegde college van burgemeester en wethouders zijn ingediend en dat er tevens voor dat tijdstip investeringsverplichtingen ten behoeve van de vestiging of uitbreiding zijn aangegaan.

2. Onze Minister stelt regelen omtrent het indienen van een aanvraag voor een ontheffing, de gegevens die een aanvraag dient te bevatten, alsmede de ter zake van de behandeling door de aanvrager te betalen kosten.

3. Aan een ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden. Zij kan onder beperkingen worden verleend.

4. Een ontheffing kan worden ingetrokken, indien niet wordt voldaan aan de daaraan verbonden voorschriften of de daaraan gestelde beperkingen dan wel, indien de ontheffing is verleend op grond van onjuiste gegevens.

5. Een beschikking houdende weigering of intrekking van een ontheffing is met redenen omkleed.

6. Een beschikking bedoeld in het derde of vijfde lid wordt aan de aanvrager schriftelijk medegedeeld.

Artikel 4

Het is verboden ter zake van een aanvraag om een ontheffing onjuiste of onvolledige gegevens te verschaffen.

Artikel 5

1. Tegen enig besluit door of namens Onze Minister genomen ter uitvoering van deze wet, niet zijnde een besluit van algemene strekking, kan door een ieder die rechtstreeks in zijn belang getroffen is, beroep worden ingesteld bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven.

2. De artikelen 2 tot en met 5 en 29 tot en met 73 van de Wet administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie (Stb. 1954, 416) zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 6

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van deze wet en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van deze wet de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 7

1. Onze Minister wijst ambtenaren aan belast met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde.

2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd:

a. inzage te verlangen en afschrift te nemen van boeken en andere

zakelijke bescheiden waarvan de inzage redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is;

b. met hun apparatuur alle plaatsen, met uitzondering van woningen, te betreden, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is, terwijl zij zich zo nodig toegang verschaffen met behulp van de sterke arm;

c. zich door personen die daartoe door hen zijn aangewezen te doen vergezellen, voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is.

3. Ieder is verplicht aan de in het eerste lid bedoelde ambtenaren desgevraagd alle medewerking te verlenen en alle inlichtingen te verstrekken, die zij redelijkerwijs bij de uitvoering van de hun op grond van deze wet opgedragen taak behoeven.

Artikel 8

De krachtens deze wet vastgestelde regelen van algemene aard worden, voor zover zij niet zijn vervat in een algemene maatregel van bestuur, bekendgemaakt in de Nederlandse Staatscourant.

Artikel 9

Aan het slot van artikel 1, onder 4°, van de Wet op de economische delicten (Stb. 1950, K 258) wordt toegevoegd:

Interimwet beperking varkenshouderijen, de artikelen 2, 3, derde lid en 4.

Artikel 10

1. Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

2. Zij vervalt met ingang van het tweede kalenderjaar na het tijdstip waarop zij in werking is getreden of op een eerder bij Koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

3. Zij kan worden aangehaald als: Interimwet beperking varkenshouderijen.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Landbouw en Visserij,

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Bijlage

Gebied als bedoeld in artikel 2, tweede lid (uitbreidings- en vestigingsverbod):

Het gebied dat wordt begrensd door de nationale weg 262 vanaf de rijksgrens met België in noordelijke richting tot de kruising met de autosnelweg 58 (A 58), de A 58 in oostelijke richting, overgaand in de nationale weg 58 (N 58) tot de kruising met de autosnelweg 58 (A 58), de A 58 in zuidelijke richting en vervolgens in oostelijke richting (zuidelijke rondweg Breda) tot aan de kruising met de autosnelweg 27 (A 27), de A 27 in noordelijke richting tot de brug over de Bergsche Maas, de Bergsche Maas in oostelijke richting overgaand in de Maas tot de Maasarm die inmiddels de sluis St. Andries de verbinding vormt met de Waal, deze Maasarm tot aan de Waal, de Waal in Oostelijke richting tot de brug van de autosnelweg 52 (A 52), de A 52 in noordelijke richting tot de brug over de Neder-Rijn, de Neder-Rijn in westelijke richting overgaand in de Lek tot de Lekbrug bij Hagestein van de autosnelweg 27 (A 27), de A 27 in noordelijke richting tot de autosnelweg 12 (A 12), de A 12 in oostelijke richting tot de kruising met de nationale weg 226 (N 226), de N 226 in noordelijke richting tot aan de aansluiting met de autosnelweg 28 (A 28), de A 28 in noordelijke richting tot de kruising met de nationale weg 301 (N 301), de N 301 tot aan de brug over het Nijkerkernauw/Nuldernaau, het Nuldernaau overgaand in het Wolder-Wijd overgaand in het Veluwemeer overgaand in het Drontermeer tot aan de provinciegrens van de provincie Overijssel, deze provinciegrens in oostelijke richting tot aan de autosnelweg 28 (A 28), de A 28 in noordelijke richting tot de aansluiting met de nationale weg 34 (N 34), de N 34 in oostelijke richting tot de grens met de provincie Drenthe, de provinciegrens van Drenthe in oostelijke richting tot de rijksgrens met de Bondsrepubliek Duitsland, deze rijksgrens in zuidelijke richting tot de nationale weg 68 (N 68), de N 68 in westelijke richting overgaand in de autosnelweg 68 (A 68) tot aan de brug over de Maas, de Maas in zuidelijke richting tot aan de rijksgrens met België, deze rijksgrens in westelijke richting tot aan de nationale weg 262 (N 262).

Deze bijlage behoort bij de Interimwet beperking varkenshouderijen.

De Minister van Landbouw en Visserij?

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

II. MEMORIE VAN TOELICHTING

I. Algemeen

1. Inleiding

De laatste decennia heeft in Nederland een ontwikkeling in de bedrijfsstructuur van de varkenshouderij plaatsgevonden die in toenemende mate problemen met zich meebrengt. De situatie ten aanzien van de overtollige mest, de zogenaamde mestoverschotten, is dermate acuut geworden dat het noodzakelijk is om op basis van het onderhavige voorstel van wet een stringente maatregel te treffen. Deze maatregel strekt ertoe om vooruitlopend op de totstandkoming van de Meststoffenwet en de Wet bodembescherming de vestiging en uitbreiding van varkenshouderijbedrijven in geheel Nederland dan wel in bepaalde delen daarvan te verbieden.

Over de ontwikkeling van de betrokken bedrijfstak kan het volgende vermeld worden.

Het aantal bedrijven waar meer mest wordt geproduceerd dan nodig is voor de bemesting van eigen grond omdat het een grote veebezetting heeft en relatief weinig grond is sinds de vijftiger jaren in Nederland sterk toegenomen en neemt nog steeds toe. Maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen liggen aan deze bedrijfsstructuur ten grondslag. Zo vergrootten technologische ontwikkelingen de produktiviteit per arbeidskracht. Op de kleine gemengde bedrijven waar vanouds ook varkens, mestkalveren en pluimvee werden gehouden ontstond hierdoor een arbeidsoverschot met als gevolg afvloeiing van arbeidskrachten en een belangrijke vermindering van het aantal bedrijven. De in de landbouw werkzaam gebleven bedrijfshoofden probeerden door schaalvergroting op hun bedrijven een aan dat van andere beroepen gelijkwaardig arbeidsinkomen te verwerven. Waar dat niet, of in onvoldoende mate kon worden gerealiseerd door middel van areaaluitbreiding, werd gekozen voor intensivering.

Voedertecnisch gezien werd de veebezetting door import van veevoedergrondstoffen en het beschikbaar komen van mengvoeders, die qua prijs en kwaliteit kunnen wedijveren met de lokaal geproduceerde voedermiddelen, niet meer beperkt door het beschikbaar areaal voedergewassen.

Bemestingstechnisch gezien ontstond evenwel een ontkoppeling op

het eigen bedrijf tussen de veebezetting, de mestproduktie en de hoeveelheid cultuurgrond voor de aanwending van de mest. Deze situatie heeft tot gevolg dat er steeds meer en vaker sprake is van acute mestoverschotten. Gelet op de aanwijzingen dat de vestiging in de varkenshouderij onverminderd en zelfs in versterkte mate voortgaat is het noodzakelijk geworden in te grijpen in de ontwikkeling daarvan.

Daar als gevolg van vaak historisch gegroeide situaties, regionale specialisaties en de eisen van toeleverende en verwerkende industrieën, concentratiegebieden van varkenshouderijbedrijven zijn ontstaan zullen in deze concentratiegebieden verdergaande maatregelen dan in de rest van Nederland noodzakelijk zijn. Gelet op het voorgaande wordt vanaf de dag na die van indiening van het onderhavige voorstel van wet bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal – gedurende één jaar – de vestiging van nieuwe bedrijven in geheel Nederland verboden (artikel 2, eerste lid) en bovendien de uitbreiding van bestaande bedrijven in het gebied zoals aangegeven in de bijlage (artikel 2, tweede lid). Na dat jaar zal de werking van de ingestelde verboden worden geëvalueerd. De Tweede Kamer der Staten-Generaal zal daarbij betrokken worden. Op basis van deze evaluatie zal worden gezien in welke gebieden gedurende de resterende periode van de gegeven bevoegdheden gebruik zal worden gemaakt (artikel 2, derde lid).

2. Relatie tot de ontwerp-Meststoffenwet en de ontwerp-Wet Bodembescherming

In de op 2 maart 1984 bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediende ontwerp-Meststoffenwet (Tweede Kamer, vergaderjaar 1983–1984, 18 271, nrs. 1–3) wordt onder meer voorzien in regelen ten behoeve van een doelmatige afvoer van mestoverschotten. In het voorstel van wet zijn instrumenten aangereikt om de huidige en toekomstige problematiek van de mestoverschotten het hoofd bieden. Die instrumenten zullen des te noodzakelijker zijn bij de vaststelling en inwerkingtreding van mestgebruiksregelen op grond van de Wet bodembescherming (Tweede Kamer, vergaderjaar 1980–1981, 16 529).

Geconstateerd kan echter worden dat de problematiek van de mestoverschotten thans veel ingrijpendere maatregelen vereisen. Met deze

maatregelen wordt het probleem met betrekking tot de mestoverschotten zoveel als mogelijk beperkt tot de huidige omvang.

Hiermee wordt bereikt dat de op grond van de Meststoffenwet te stellen regelen nog op een verantwoorde wijze toegepast kunnen worden en dat de daaruit voortvloeiende kosten beperkt worden. Dit laatste is zeker ook in het belang van de betrokken sector.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

In het eerste lid is een aantal noodzakelijke begripsomschrijvingen opgenomen.

Het tweede lid, onderdeel a en b, strekken ertoe K.I. centra en onderzoeksinstellingen buiten de werkingsfeer van deze wet te stellen. In het derde lid wordt aangegeven dat aanpassingen in de bestaande bedrijfsopzet met het oog op een efficiëntere bedrijfsvoering niet onder het begrip uitbreiden valt, ook niet als door deze aanpassing het aantal van de gehouden dieren wordt vergroot. Gezien het doel van het onderhavige voorstel is aan de uitbreiding van het aantal dieren na een dergelijke aanpassing echter wel een grens gesteld. Het totaal aantal dieren zal slechts met ten hoogste 10% mogen worden vergroot ten opzichte van het referentieaantal.

Artikel 2

Dit artikel bevat in het eerste lid het concrete verbod tot vestiging van varkenshouderijbedrijven gedurende de aldaar bedoelde periode van één jaar voor geheel Nederland.

Het verbod geldt vanaf de dag na indiening van het onderhavige voorstel bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat tussen dat moment en de totstandkoming van het voorstel in grote mate vestiging in de varkenshouderij plaatsvindt. In artikel 3 zijn echter bepalingen opgenomen voor die gevallen waarin vestiging of uitbreiding reeds voor de indieningsdag van het onderhavige voorstel was voorgenomen en de daarvoor noodzakelijke stappen ondernomen waren. Het tweede lid voorziet op gelijke wijze als het eerste lid in het uitbreidingsverbod, zij het dat dit verbod slechts geldt in het gebied zoals aangegeven in de bijlage bij de wet. Bij deze memorie is een kaart gevoegd waarin dit gebied is

aangegeven. Niet deze kaart maar de eerdergenoemde omschrijving van het gebied is doorslaggevend.

Het derde lid voorziet in de verboden na het bedoelde tijdvak van een jaar. Deze verboden zullen dan gelden in de door de Minister van Landbouw en Visserij aangewezen gebieden. Omtrent de op grond van het derde lid aan te wijzen gebieden wordt het Landbouwschap gehoord. Het vierde lid strekt hiertoe.

Artikel 3

Gezien het ingrijpende karakter van het in dit voorstel opgenomen verbod tot vestiging of uitbreiding van varkenshouderijen wordt in dit artikel een ontheffingsregeling opgenomen met betrekking tot een aantal gevallen waarin de vestiging of uitbreiding na de inwerkingtreding van het verbod op grond van voordien in gang gezette uitvoeringsplannen toelaatbaar is of gerespecteerd dient te worden.

In het eerste lid, onderdeel a en b, zijn deze gevallen aangegeven. In het in onderdeel a bedoelde geval vinden bouwwerkzaamheden voor de vestiging of uitbreiding na inwerkingtreding van dit voorschrift (nog) plaats, terwijl de daarvoor benodigde vergunningen reeds waren verleend voordat het voorstel bij de Tweede Kamer was ingediend.

Onderdeel b ziet op het geval dat de benodigde vergunningen voor de indiening van het onderhavige voorstel waren aangevraagd en er tevens investeringsverplichtingen voor de vestiging of uitbreiding zijn aangegaan, maar de vestiging of uitbreiding nog niet is aangevangen. Ook in dat geval zal de ontheffing kunnen gelden. Er wordt echter op gewezen dat, aangezien deze categorie van gevallen op zich nog de mogelijkheid heeft om van de daadwerkelijke vestiging of uitbreiding af te zien, deze categorie in het kader van de uitvoering van de toekomstige Meststoffenwet in elk geval zal worden geconfronteerd met stringente mestafvoerplichtingen en betaling van de kosten die voor de afzet of verwerking van de mest gemaakt worden.

Er wordt op gewezen dat daar waar in dit voorstel bepalingen zijn opgenomen met betrekking tot de vestiging of de uitbreiding daaronder in het kader van de in dit artikellid bedoelde vergunningen verstaan wordt het oprichten oprichten, uitbreiden of

wijzigen van een inrichting (Artikel 2, eerste lid, van de Hinderwet) dan wel het bouwen (Artikel 1 juncto 47 van de Woningwet). Bij zowel het in onderdeel a als in onderdeel b bedoelde geval zal ten genoegen van de Minister van Landbouw en Visserij aangetoond moeten worden dat men voor het verkrijgen van de ontheffing in aanmerking komt. Dit zal onder meer plaats kunnen vinden door een afschrift van de verkregen vergunningen, van de afgegeven ontvangstbevestigingen van ingediende aanvragen om een vergunning of een uittreksel uit het registratieregister voor aannemingscontracten. Op grond van het tweede lid zullen regelen omtrent de ontheffingsaanvraag worden gesteld.

Op grond van het derde lid zal het mogelijk zijn voorschriften aan een ontheffing te verbinden of deze onder beperkingen te verlenen. Wordt aan deze voorschriften of beperkingen niet voldaan dan zal dit gevolge het bepaalde in artikel 9 een economisch delict opleveren. Ook kan dit aanleiding zijn om de gegeven ontheffing in te trekken (vierde lid). Deze intrekking kan eveneens plaatsvinden, indien onjuiste gegevens zijn verstrekt. In de overige leden van dit artikel zijn nog enkele formele bepalingen rond de ontheffing opgenomen.

Artikel 4

Deze verbodsbepaling waarvan overtreding krachtens artikel 9 van het voorstel een economisch delict oplevert, is niet alleen tot de aanvrager maar ook tot derden gericht.

Artikel 5

Tegen het besluit omtrent de ontheffingverlening is beroep open gesteld bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

Artikel 6

Deze bepaling bevat de standaardgeheimhoudingsplicht.

Artikel 7

In het eerste lid van dit artikel wordt voorzien in de mogelijkheid van aanwijzing van toezichthoudende ambtenaren. Voor de aanwijzing zullen de ambtenaren van de Algemene Inspectiedienst van het Ministerie van Landbouw en Visserij in aanmerking komen. Het tweede lid geeft de bevoegdheden aan van de aangewezen toezichthoudende ambtenaren.

Artikel 8

De vastgestelde ministeriële regelingen worden in de Nederlandse Staatscourant bekend gemaakt.

Artikel 9

Overtreding van het bepaalde in de artikelen 2, 3, derde lid, en 4 levert een economisch delict op. De Wet op de Economische delicten wordt in die zin aangevuld.

Artikel 10

Daar het onderhavige voorstel vooruitlopend op de totstandkoming van de (uitvoeringsregels van de) Meststoffenwet in werking treedt en een voorlopig karakter heeft is in het tweede lid van dit artikel voorzien in het automatisch vervallen daarvan met ingang van het tweede kalenderjaar na inwerkingtreding. Voor zover nodig kan hiertoe op een eerder moment bij Koninklijk besluit worden overgegaan.

De Minister van Landbouw en Visserij,
G. J. M. Braks

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
P. Winsemius